

(Fortsættelse 10):

MESTER JAKEL I

Endnu før jeg kom i skole, hvilket skete i eftersommeren 1934, da jeg var fyldt 5 år, havde jeg en oplevelse, der kom til at gøre et uudsletteligt indtryk på mig. En dag, da jeg var omme i Brugsen for at hente nogle varer til mor, og var på vej hjemad, kom jeg forbi bagerforretningen, og da jeg havde passeret denne, kom bagerens 12-13 årige søn pludselig op på siden af mig og sagde: "Kunne du ikke tænke dig, at se Mester Jakel-teater? Det koster 10 øre og det foregår hjemme hos mig klokken tre i eftermiddag!". Jeg husker desværre ikke bagersønnens navn, men jeg kendte ham af udseende, og derfor svarede jeg: "Hva' er Mester Jakel-teater for noget?". "Det er en slags dukketeater, hvor dukkerne bevæger sig og taler!" svarede han. Det lød jo spændende, dog tillagde jeg: "Men jeg vil kun, hvis min legekammerat, Ove, også kommer med!". "Det gør han!", sagde han, "og flere andre kommer også, for dem har jeg allerede talt med! Men lov mig at lade være med at sige noget til de voksne, for så sladrer de bare til min far, og han vil ikke ha', at jeg spiller teater!".

Med denne "betroelse" var der jo blevet skabt en slags hemmelig fortrolighed mellem os, og det syntes jeg var spændende, så jeg nikkede, for ligesom at bekræfte, at jeg selvfølgelig ikke ville sige noget om det til min mor. Dermed skiltes vi, idet han gik tilbage til bagerforretningen og jeg hjemad. Da jeg kom til vores nabos hus, mødte jeg Ove, som jeg fortalte, at jeg lige havde snakket med bagersønnen. Det havde han også, sagde han, og vi blev enige om at gå hen om eftermiddagen og se, hvad det var, bagersønnen ville vise os. Ingen af os vidste, hvad dukketeater var for noget, men det lød spændende, og vi besluttede os derfor til at møde op ved bagerforretningen samme eftermiddag lidt før kl.15.

Herover ses huset på Tillitse hovedgade, sådan som det så ud i august 2006, men som i min barndom rummede bageri og bagerforretning. Dengang fandtes tilbygningen helt til højre ikke, idet det var her der var adgang til en gavldør, som via en trappe førte op til loftet, og ovenover dette havde bagersønnen indrettet sit Mester Jakel-teater. – Privatfoto: © 2006 Harry Rasmussen.

Men jeg havde naturligvis ingen 10-øre til formålet, og da jeg ikke måtte fortælle mor, hvad jeg skulle bruge pengene til, blev jeg nødt til at lyve for hende og sige, at jeg gerne ville købe noget slik omme i Brugsen. 10-øren kunne jeg da også få, hvis jeg til gengæld tog nogle varer med hjem for hende. Det lovede jeg, selvom jeg allerede på det tidspunkt havde det dårligt med, at varerne "skulle skrives". Det følte jeg som en slags social degradering, for det betød nemlig, at vi ikke havde penge til at betale varerne kontant med. Imidlertid var det ikke ualmindeligt dengang - og vel heller ikke senere - at nogle forretninger gav en vis kredit med betalingen. Denne kredit blev der holdt regnskab med af forretningsbestyreren eller -indehaveren, idet man til kunden udleverede en regnskabsbog i A5 format, hvori varens art og pris ved ethvert køb blev noteret. Efter en vis aftalt tid, blev det samlede beløb af varekøbene talt op, og kunden afkrævet betalingen herfor. Men det skete ikke så sjældent, at en kunde så sig ude af stand til at betale til det aftalte tidspunkt og derfor måtte bede om yderligere henstand med betalingen. Dette var også ind imellem tilfældet for mine forældre.

En dag, da jeg var omme i Brugsen, for at hente nogle varer på kredit til mor, sagde ekspedienten: "Kan du sige til din mor og far, at I snart må betale det I skylder, for ellers kan I ikke købe flere varer her!". Disse ord ramte mig som et slag i ansigtet og jeg kunne være krøbet i et musehul af skam og sorg over, at mine forældre var så fattige, at de havde svært ved at betale enhver sit. Heldigvis var der ingen andre kunder i butikken end mig, og derfor gjorde jeg mig det forfængelige håb, at det kun var brugsuddeleren, der vidste besked med mine forældres anstrengte og dårlige økonomi.

Et par år senere, da mine forældre havde fået endnu vanskeligere ved at klare deres udgifter, havde de planer om at sælge huset og flytte hen i et ældre og mindre hus omme på Tillitse hovedgade. Det syntes jeg faktisk var spændende, og efter at min far en dag havde udpeget huset og stedet for mig, gik jeg jævnligt derhen og kiggede på huset og haven. Huset, der var meget forfaldent, var i ét plan og aflangt, og så vidt jeg husker i bindingsværk. Det havde mange vinduer og en dobbeltfløjet indgangsdør midt på facaden, og langs med denne stod en overflødighed af mere eller mindre visne stokroser. Alt træværk var malet i en okker farve og væggene var kalkede i en farve, der oprindeligt må have været hvid, men både træværk og vægge var temmelig afskallede. Dertil kom, at haven var så tilgroet og tæt, at det kun var med besvær, at man kunne orientere sig om, hvad der gemte sig bag det tætte buskads eller krat.

Det hele gav indtryk af fremskredent forfald, men det inspirerede kun min sans for det romantiske, så jeg håbede meget på, at det ville ende med, at mine

forældre købte huset, så vi kunne flytte ind i det. Imidlertid var mor af en anden opfattelse, for hun så for sig al det praktiske arbejde, der ville være med at ordne både huset og haven og bringe begge dele i blot nogenlunde acceptabel stand. Og selvom far var dygtig og ferm til at ordne både hus og have, så ville det også komme til at koste en del penge, at få huset sat i bare nogenlunde ordentlig stand. Huskøbet blev derfor opgivet og flytningen udskudt indtil videre.

Men den eftermiddag i sommeren 1934 mødte Ove og jeg op hende ved bagerforretningen, hvor der allerede var samlet flere andre og især mindre børn. Så vidt jeg erindrer, var der en 5-6 piger og drenge, som stod ude på fortovet og ventede på, at bagersønnen skulle vise sig. Det varede da heller ikke længe, førend han kom hen til os og sagde: "I må være helt stille, for min far må ikke opdage, hvad vi laver!". Det lød jo spændende, men også lidt foruroligende, for tænk, hvis bageren nu kom og så, hvad der foregik!.

Bagersønnen førte os nu hen langs den vestlige side af huset og hen til en dør, der via nogle trapper førte op til husets loftetage, hvor bageren opbevarede de fyldte sække med mel, indtil de skulle bruges i bageriet. Gulvet var helt hvidt af et tyndt lag mel, men bagersønnen havde fejet gulvet, der hvor vi gik, for at hans far ikke skulle kunne se sporene efter vores sko og på den måde opdage, hvad der var foregået.

Efter at alle vi børn var samlet på husets overetage, blev vi ført hen ad en smal korridor, og midt i denne gjorde bagersønnen holdt og kravlede op på en kort stige og åbnede en loftslem, hvorefter han kravlede op gennem hullet, som førte op til det øverste loft lige under taget. Herefter lagde han sig fladt ned på maven og rakte ud efter det første af børnene, som han kommanderede til at stå i række og en for en kravle op på stigen og række en arm i vejret. Det skyldtes, at der faktisk ikke var nogen af hverken drengene eller pigerne, der var så høje, at de selv kunne nå op til hullet. Bagersønnen rakte derfor sin ene hånd ned og greb det barn, der stod på stigen og trak det op gennem hullet og i sikkerhed. Han må have haft temmelig gode armkræfter, for det gik forholdsvis hurtigt med at få alle 5-6 børn op.

Da alle børnene på den måde var kommet op på det øverste loft, blev de afkrævet hver en 10-øre og fik anvist en plads på gulvet foran "teaterscenen". Teatret bestod af et ophængt sort tæppe, som skulle skjule bagersønnen for publikum, når han manøvrerede teaterfigurerne. Selve scenen fandtes ovenover tæppet, og her var der i venstre side opsat en galge og til højre var en kulisse, som forestillede et hus. Bagtæppet var ligeledes sort, hvilket medvirkede til, at dukkerne fremtrådte meget tydeligt på baggrund af de ensfarvede omgivelser.

Det er ikke meget, jeg husker af selve forestillingen, kun at alle medvirkende dukker til slut blev dømt til døden og hængt i galgen af Mester Jakel, der så så

grum ud med sin store krogede næse, at man skulle tro, han var indbegrebet af alverdens frygtede skolemestre. Dukkerne var såkaldte hånd- eller handskedukker, som dukkeføreren har på hænderne under forestillingen. Desværre har jeg ingen specialviden om Mester Jakel-teater, men ved dog, at det kom til Danmark omkring 1800, og at Mester Jakel selv egentlig er identisk med Santa Claus eller Julemanden, der jo også kun belønner de gode børn med gaver, mens de uartige børn ingenting får og måske tilmed bliver dyppet i det sorte blækhus.

Den dag i dag kan man købe Mester Jakel-dukke i legetøjsforretningerne, og Mester Jakel ligner sig selv fra gammel tid og kan minde om "den store Bastian". Sidstnævnte figur blev skabt i 1844 af den tyske læge Heinrich Hoffmann (1809-94), og den fremkom i en bog med vers og tegninger af nævnte forfatter: "Struwelpeter", på dansk: "Den store Bastian eller Vær Lydig. Lystige historier og morsomme billeder for børn imellem 3-6 år." Bogens indhold var inspireret af oplysningstidens dydspædagogik, hvis morale kort og godt var den, at det går de dovne, sløse og opsætsige børn rigtig dårligt og uheldigt. Eksempelvis dypper den store Bastian de børn, der driller negeren med hans farve, i det sorte blækhus, så de endog bliver mørkere end negeren. Eller som det går pigen Jette i "En meget sørgelig historie om tændstikker", idet hun trods forbud herom, leger med tændstikker og ender med at antænde sig selv og brænde op!

Hoffmann brugte bogens fortællinger til bl.a. at indprente sine børnepatienter, at det var vigtigt at overholde lægens forskrifter, og tage sin medicin, selvom den kunne være besk. Han mente åbenbart, at bogens mange eksempler på, hvordan det kan gå ulydige og uartige børn, ville virke tilpas skræmmende på dem til, at de i det mindste ville bestræbe sig på at opføre sig ordentligt.

Da forestillingen efter omkring en halv times forløb var forbi, hejsede bagersønnen børnene forsigtigt og lydløst ned gennem loftshullet en efter en, og alle listede ned ad trappen og ud i det fri. Men midt under det hele, hørtes der pludselig tunge trin på trappen, og bagersønnen tyssede på de tilbageblevne, herunder Ove og mig. Det var bageren, der kom op på melloftet for at hente en sæk mel. Han opdagede tilsyneladende intet usædvanligt, heller ikke at stigen stod henne i gangen, hvad den kun gjorde, når nogen havde ærinde oppe på det øverste loft. Da han var gået ned igen og alt havde været stille og roligt i nogle minutter, der forekom som evigheder, genoptog bagersønnen nedhejsningen af de resterende publikummer.

Det var med bankende hjerte og stakåndet vejrtrækning, at jeg sammen med Ove sneg mig ned ad trapperne og ud foran bagerforretningen, hvorfra vi kunne se bagerkonen stå bag disken inde i butikken og ekspedere en kunde. Hun så os godt nok, men har måske i højere grad været i stand til at se gennem fingre med sin søns teatergriller, end tilfældet var for bageren, som åbenbart fandt sønnens beskæftigelse umandig og ørkesløs.

Det var både første og eneste gang, at jeg fik lejlighed til at overvære bagersønnens dukketeaterforestilling, og jeg har desværre ikke nogen viden om, hvad der senere er blevet af ham. Han var så uheldig at være født og opvokset i et miljø, hvor småborgerlige normer og værdier var herskende, men han havde og har min store sympati og taknemmelighed, fordi han - uden dog at vide det - bidrog til at åbne mine modtagelige øjne for, at der er andet og mere i livet end det daglige brød og de jordnære interesser.

MIN SEKSUELLE "DEBUT"

I sommeren 1935, da jeg var seks år, skete der en begivenhed, som jeg aldrig siden har glemt. Min seksuelle nysgerrighed var ikke blevet mindre med tiden, tværtimod var den så stor, at jeg en dag forsøgte mig med en pige, der var omkring et år ældre end mig. Hun hed Karla og boede et par huse længere henne ad vejen, og det hændte jævnligt, at hun var med i vores almindelige lege, men også deltog ivrigt i de 'forbudte' lege omme i høstakkene. Det var faktisk hende, der i dette tilfælde tog initiativet, og selvom hun ikke lige var min type og jeg heller ikke var forelsket i hende, fik hun en dag lokket mig med hen i deres store forhave, hvor der bl.a. fandtes mange kartoffelrækker. Kartoffelplanterne var meget høje og derfor var det let for sådanne små størrelser som os, at skjule sig i en rende mellem to kartoffelrækker. Her lagde vi os, og hun tog sine bukser af og sagde til mig, at jeg skulle trække mine bukser ned, hvilket jeg gjorde. Hun kommanderede mig derefter til at lægge mig ovenpå hende og stikke min tissemand ind i hendes revne, men eftersom tissemanden var helt slap og revnen helt tør, lykkedes det ikke, men blev kun til nogle ubehjælpelige og ynkelige forsøg.

Noget slukøret rejste jeg mig derfor og trak bukserne op, mens hun blev liggende og tog sine bukser på. I det samme lød der en høj, skinger kvindestemme oppe fra huset, som råbte: "Karla! hvad er det, I laver?!". Skrækslagen og med hamrende hjerte skyndte jeg mig væk fra stedet og løb hjem og gemte mig i vores baghave, idet jeg forestillede mig, at det værste ville ske. Jeg var jo ganske klar over, at det pigen og jeg havde foretaget os, var meget forkert set med de voksnes øjne, og jeg følte derfor en stor angst og bæven for, at pigen ville sladre til sin mor, og at mine forældre eventuelt skulle få at vide, hvad der var foregået.

Og ganske rigtigt, pigen kunne ikke holde mund, og senere samme dag henvendte hendes mor sig til min mor og bebrejdede hende, at hun ikke havde formået at opdrage sin søn bedre, end tilfældet efter pigens mors mening var. I sin egen angst havde pigen åbenbart lagt hele skylden for episoden over på mig, så hendes mor må derfor have troet, at hendes egen lille pige var en stor uskyldighed, som den slemme dreng ville forføre til 'det frække'. Virkeligheden

var imidlertid den, at det var pigen, der havde lokket mig, men til gengæld bør det siges, at jeg ikke var noget særligt uvilligt offer.

Mor blev naturligvis meget opbragt over det, hun fik at høre, og da jeg kom ind til hende i køkkenet, foreholdt hun mig anklagen og spurgte, om det var rigtigt, at jeg havde foretaget mig noget meget forkert sammen med den pågældende pige. Modvilligt måtte jeg jo indrømme, at det var rigtigt nok, men at pigen havde lokket mig til det. Det formildede nu ikke mor, for i truende vendinger sagde hun, at jeg kunne vente det værste, når far kom hjem fra arbejde, og desuden tillagde hun, at det, som pigen og jeg havde foretaget os sammen, kunne få de frygteligste følger, lige som det, "at røre ved sig selv på den måde, jeg nok vidste", ville kunne medføre, at man senere fik børn med hundehoveder! Det lød jo forfærdeligt, men samtidig så urealistisk, at jeg mente det ikke kunne passe, at der fandtes sådanne mennesker, hvilket jeg gjorde hende opmærksom på. "Jo, det gør der!" sagde min mor, "for dem er der mange af hende på Oringe!". Oringe er en halvø ved Vordingborg, hvor der var og er et statshospital for sindslidende. "Men," fortsatte mor, "hvis man var heldig, ville der dog "kun" ske det, at den formastelige "synder" før eller siden blev sindssyg."

PÅ 'PINEBÆNKEN'

Den eftermiddag var det ikke særlig behageligt at vente på, at far skulle komme hjem fra arbejde, for jeg vidste, at han kunne blive meget vred og skælde ud, men han slog mig aldrig. Kort før, jeg vidste han plejede at komme hjem, gemte jeg mig ude på lokummet, og her hørte jeg, da han kom og stillede sin cykel ind i garagen og gik ind i vaskehuset, for at vaske hænder og ansigt. Et stykke tid efter kom han ud og gik over i køkkenet, hvor mor stod og lavede aftensmad. Jeg kunne ikke høre, hvad de talte om, men var sikker på, at mor fortalte ham om den famøse episode. Hjertet hamrede i brystet på mig og ansigtet føltes glohedt.

Det varede da heller ikke længe, før jeg hørte køkkendøren blive åbnet og far med høj og meget bestemt stemme kaldte på mig, at jeg skulle komme ind. Hjertet dunkede i livet på mig og jeg havde en tyk klump i halsen, da jeg nølende tog mod til mig og gik over i køkkenet. "Hvad er det jeg hører, du har lavet! Det kan du lige vove på nogensinde at gøre igen, for så bliver du sendt væk!". Jeg stod som lammet over fars ord. Et var, at han skældte mig ud, men at han måske ville sende mig væk, føltes som om der åbnede sig en afgrund, jeg kunne styrte ned i. At blive sendt væk fra mine kære forældre og min lillebror, var en forfærdende tanke for mig, og jeg brast i gråd. Men i dette tilfælde trøstede mor mig ikke, som hun ellers altid plejede, og hun protesterede heller ikke, da far vredt sagde: "Nu kan du gå ind og i seng uden at få mad!".

Snøftende og tung om hjertet, som om hele verden var imod mig, gik jeg ind i soveværelset og skiftede til nattøj, krøb op i sengen og gemte mig under

dynen. Sådan en trist sengegang havde jeg aldrig oplevet før, hvor mor altid lagde mig i seng og sang godnatsang eller fortalte en godnathistorie for mig. Heldigvis faldt jeg snart i en tung søvn og sov til næste morgen. Men da var far og mor forlængst stået op, og far var taget af sted på arbejde, mens mor havde travlt med de sædvanlige daglige gøremål, herunder at sørge for at gøre lillebror Benny i stand og give ham mad. Han var lidt af det, man kalder en ædedolk, og det kunne ses på ham, for han var godt ved huld og havde et kuglerundt hoved med tykke, runde kinder.

Tøvende vovede jeg mig ud i køkkenet, hvor mor sad og madede Benny, som fægtede med armene og kiggede på mig med runde, troskyldige øjne og stor nysgerrighed. Stille gik jeg hen til køkkenvasken, hældte vand op i vandfadet og vaskede ansigt og hænder, og gik derefter ind i soveværelset igen, for at tage tøj på. Da det var gjort, gik jeg gennem køkkenet og ud i gården, og om til den lille hønsegård overfor forhaven, hvor Hans og Grethe gik og hakkede i jorden. Mor råbte efter mig: "Skal du ikke ha' nogen morgenmad?!", men jeg følte mig såret og fornærmet og lod derfor som om jeg ikke hørte det.

Jeg blev stående en tid ved hegnet ind til Hans og Grethe, som et øjeblik holdt op med at pikke i jorden og kiggede op på mig og plirrede med øjnene, så jeg følte det, som om de havde medlidenhed med mig, og det gjorde godt, for jeg syntes at resten af verden var imod mig. Så gik jeg om i det store hønsehus og hentede nogle håndfulde korn til dem, som jeg dryssede på jorden i deres hønsegård. Jeg gav dem også nyt drikkevand, og desuden kiggede jeg ind i deres hønsehus, for at se, om Grethe eventuelt havde lagt et æg, men det var ikke tilfældet.

Det varede dog ikke længe, så kom Benny stavrende hen mod mig, idet mor holdt ham i hænderne og fulgte med. Da de var nået helt hen til indhegningen, greb han fat i hønsenettet og holdt fast, for ikke at falde. Mor, der stod lige bag ved ham, sagde henvendt til mig: "Der står morgenmad til dig inde i køkkenet!". Jeg var dog endnu ikke helt blevet mig selv, så derfor svarede jeg ikke, men blev stående og så på de to kønne dværghøns. Min lillebror greb ud efter mig, og ville have, at jeg skulle tage ham i hænderne og gå omkring med ham, og det kunne jeg naturligvis ikke afslå, for han var mig meget kær.

Efter at jeg et stykke tid havde gået omkring i indkørslen med Benny ved hænderne, overtog mor ham, idet hun sagde til mig: "Gå nu ind og spis din mad!". Og nu var mit brødebetyngede sind lettet så meget, at jeg uden videre efterkom opfordringen og gik om i køkkenet, hvor jeg satte mig på den høje brændekasse og spiste to halve sigtebrødsadder med puddersukker og drak et krus mælkete.

Sent på eftermiddagen samme dag, legede Ove og jeg sammen med et par jævnaldrende piger ved den grøftekant, der løb langs med vejen og den kornmark, som stødte op til vores hus. Vi skifte-des til at springe over grøften

fra den ene side til den anden, og morede os herligt, indtil jeg pludselig fik øje på min far, der kom cyklende ad vejen fra stationen og hen mod stedet, hvor vi befandt os. Han var på vej hjem fra arbejde, og da han var kommet nær nok til, at jeg kunne se hans ansigt, så jeg, at han var endog meget vred. Idet han passerede os, sagde han strengt til mig: "Gå hjem med dig! Jeg vil ikke ha', at du leger med piger!". Legen hørte straks op, og pigerne løb deres vej, mens Ove blev stående, tydeligt meget forlegen ved situationen.

Rystende af frygt og angst, turde jeg ikke andet end at adlyde, og jeg skyndte mig at smutte ind ad lågen til ind-kørslen, som lå tæt ved, og ind i køkkenet til mor og Benny. Her satte jeg mig som sædvanligt op på den høje brændekasse og håbede på, at mor ville være mere venligt stemt end i går, og at hun derfor ville tage mig i forsvar. Men det var hun åbenbart ikke i stemning til, men skældte mig i det mindste ikke ud.

Efter at far havde stillet sin cykel i garagen og havde været ovre i vaskehuset og vasket hænder, arme og ansigt, kom han som sædvanlig over i køkkenet, og her begyndte han straks at skælde mig ud. Jeg husker ikke alt, hvad han sagde ved den lejlighed, men følgende ord prentede sig fast i min hukommelse: "Hvis jeg nogen sinde ser dig lege med piger igen, så bliver du sendt væk, for sådan en uartig knægt som dig, kan vi ikke have boende her i huset!". Derefter tilføjede han: "Skrub nu ind i seng med dig, for du fortjener ikke at få nogen aftensmad!"

Tudende måtte jeg gå ind i soveværelset og klæde mig af og skifte til pyjamas og gå i seng. Aftensmaden kunne jeg til nød undvære endnu en gang, men fordømmelsen og dertil ydmygelsen over at få skæld ud, forbød min stolthed mig at acceptere, for jeg syntes ikke, at jeg havde gjort noget galt ved at lege med de to piger, tilmed sammen med Ove. Og jeg syntes også, at min mor svigtede mig lige præcis i den situation. Vores leg ved grøftekanterne havde vitterligt været helt uskyldig.

DATIDENS STRENGE SYN PÅ 'DET FRÆKKE'

Allerede dengang syntes jeg, at mine forældre - i lighed med de fleste andre voksne, jeg kendte på den tid - var for strenge i deres syn på den seksuelle side af menneskelivet. Dengang forstod jeg ikke, at samfundet som helhed og med sin lovgivning, var restriktivt og repressivt over for seksuallivet. Det er derfor forståeligt, at almindelige mennesker, som f.eks. mine forældre, mere eller mindre delte eller lå under for den officielle moralopfattelse, som dybest set skyldtes flere århundreders teologiske og borgerlige fejlfortolkning af kristen moral og etik. Dertil kom, at min mor som tidligere omtalt, og særlig i sine yngre dage, havde et neurotisk og angstpræget forhold til seksuallivet, hvilket formentlig hang sammen med hendes psykiske og til dels fysiske umodenhed fra barnsben af, og senere også med hendes frygt for at blive gravid i utide, hvilket sidste var forståeligt nok.

Men ethvert uhildet eller fordomsfrit menneske må i vore dage formentlig være i stand til at kunne se, at seksualiteten er en Guds gave til det frie, naturlige menneske. Seksualiteten er ganske vist som et tveægget sværd, idet den ved misbrug og uansvarlighed kan afstedkomme adskillige ulykkelige forhold og situationer, men til trods herfor, er den dog med til at forsøde jordelivet, rent bortset fra dens nødvendighed i forplantnings-øjemed.

I den følgende tid søgte jeg naturligvis at undgå at møde de piger, som min kammerat Ove og jeg ellers jævnligt plejede at omgås og lege med. Det var mit indtryk, at Karla befandt sig i nogenlunde samme situation som mig, for hun undgik mig faktisk efter den tid, og vi legede aldrig senere sammen mere. Men jeg så af og til et glimt af hende på vejen eller i skolen, hvor hun gik en klasse over mig. Bortset fra, at hun sikkert havde fået besked på ikke at måtte omgås, endsige lege med mig mere, så var hun måske også flov over, at have sladret og lagt hele skylden over på mig. Det har man i al fald lov til at håbe på var grunden.

Da glemslen efter nogen tid havde lagt sig over de ubehagelige episoder, genoptog Ove og jeg lejlighedsvis vores lille hemmelige leg. Den bestod i, at vi sammen krøb ned i en stor sæk, som dog ikke lukkede dagslyset fuldstændig ude, og her i denne lune og intime "hule" snakkede vi om piger, og hvad man kunne lave sammen med dem, alt imens vi hver især onanerede på det lystigste. Denne aktivitet, der jo også var strengt forbudt, blev dog heldigvis aldrig opdaget af de moralske og nidkære voksne. Men det er ikke godt at vide, hvad der ville være sket for os to "syndere", hvis vores hemmelighed var blevet opdaget. De dystre advarsler og trusler fra mor, afholdt på trods af udsigten til at blive sindssyg eller at få børn med hundehoveder, hverken mig eller min kammerat, som jeg naturligvis havde fortalt alt, fra at fortsætte den i sig selv ret uskyldige "sækkeleg". Den ophørte faktisk først, da min familie og jeg af helt andre grunde blev nødsaget til at flytte til Nakskov. Desværre genså jeg aldrig senere min tidligste barndomskammerat, som jeg havde leget sammen med lige fra vi var ganske små, og hvad der siden er blevet af ham, har jeg ingen viden eller anelse om.

Noget helt andet var, at jeg egentlig ikke syntes at småpigerne var så tiltrækkende som de unge piger, jeg tidligere har omtalt, og som jeg på trods af min store generthed og tilbageholdenhed forstod at udnytte med min smådreng-charme. De større piger fandt mig åbenbart rørende og nuttet og kunne slet ikke stå for, at tage mig op på armen eller på skødet og kæle for mig. Som også nævnt nød jeg det især, når de trykkede mig tæt ind til sig, så jeg kunne mærke deres bløde bryster gennem tøjet. Oh, hvilke frydefulde, men desværre kun alt for flygtige øjeblikke!

Huset på det sydøstlige hjørne af hovedgaden og vejen hen mod vores hus tjente i min barndom som forretning for Schou og Tatol. I den 'knækkede' gavl ud mod hjørnet, hvor der nu tydeligt ses en tilmuret døråbning, var der i min barndom indgangsdør til forretningen. Foran døren var der en stentrappe med flere trin. Til venstre for gavlen ses et aflangt smalt vindue, som dengang også var så stort i bredden, at det gik omtrent helt hen til den 'knækkede' gavl. Vinduet tjente som udstillingsvindue og var altid smukt pyntet med det varesortiment, forretningen handlede med. Det var til højre i billedet, hvor der dengang lå nogle høje træer og noget buskas, at vi småknægte drillede de større drenge, hvis snak om det seksuelle pirrede os og vakte frække fantasier. – Privatfoto: © 2006 Harry Rasmussen. FOTO 33

DE STORE DRENGE OG 'FRÆKKE' ORD

Interessen for det seksuelle delte jeg både med min legekammerat Ove og de noget ældre og større drenge i landsbyen. Det hændte jævnligt, at de sidstnævnte i de lune sommeraftener samledes foran Tatolforretningen henne på hjørnet af hovedgaden, og selvom de gerne jagede os mindre drenge væk, når vi forsøgte at mænge os med dem, fandt vi dog snart ud af, hvad de i særlig grad snakkede om. Her hørte jeg for første gang udtrykket "reppe", som betød samleje eller at kneppe eller på nutidsdansk: at bolle. Ordet "reppe" findes mig bekendt ikke på dansk eller tysk, men kan måske tænkes at være en omskrivning af "repetere", idet samlejeaktiviteten jo normalt består i at gentage den samme bevægelse frem og tilbage.

Som sagt blev vi mindre drenge i reglen jaget væk af de store, men vi lod os ikke skræmme, tværtimod blev vi endnu mere nysgerrige og ivrige efter at suge til os af den frække og vovede "lærdom". Her lærte vi også sangen "På en jernbaneskinne, lå en splitternøgen kvinde, og killede sig i fissen med et strå", at kende, og syntes at det var både morsomt og noget af det mest frække, vi nogensinde havde hørt. Vi forstod jo nok, at "fissen" var den revne, som pigerne og damerne havde mellem benene, men vidste naturligvis ikke

dengang, at ordet og udtrykket "fisse" antagelig kommer af det ganske ufrække latinske ord "fissur", som netop betyder revne eller spalte. Men i de store drenges fantasi og mund var det topmålet af liderlig frækhed, som vi smådrengene følte det som en særlig ære og var stolte over at blive indviet i.

Dette gjaldt ikke mindst fortsættelsen af sangen, som lød nogenlunde sådan: "Så kom der en mand fra et fremmed land, han lagde sig oven på." Vi mente eller troede, at vi nok vidste, hvad det drejede sig om, for selvom de voksne omgav emnet med tabu og stort hemmelighedskræmmeri, kendte vi jo lidt til sagen, blandt andet fordi vi ikke havde kunnet undgå at lægge mærke til, hvad dyrene helt ugenert foretog sig en gang imellem. Men allerede som dreng var jeg klar over, at også i den henseende adskilte menneskene sig noget fra dyrene, for disse gjorde jo 'det frække' bagfra, mens der for menneskenes vedkommende normalt var tale om, at manden lå ovenpå kvinden, som lå på ryggen. I mange år havde jeg af en eller anden grund godt nok den forestilling, at pigen eller kvinden under samlejet skulle ligge på ryggen, men med samlede ben! Det gjorde det ganske vist lidt vanskeligt for mig at forestille sig, hvordan penis under de omstændigheder kunne få plads til at opfylde den side af sin bestemmelse. Dette "mysterium" optog min tanke i en del år, og jeg fandt faktisk først ud af det som voksen.

NATURENS BELÆRING

Omkring samme tidspunkt havde jeg en dag en oplevelse, som også gjorde stærkt indtryk på mig. Jeg ville op til mine farforældre i Majbølle og det foregik per gå-ben, men idet jeg var nået hen til Kløngegaarden, som var nærmeste sydlige nabo til mine forældres hus, men dog lå flere hundrede meter derfra, blev jeg opmærksom på, at der var ved at foregå noget interessant og spændende inde på gårdspladsen. Kløngegaarden var trelænget, og foran på den gårdsplads, der lå imellem længerne, var der et stort, rundt haveanlæg, hvor der voksede høje træer og buske.

Idet jeg nåede hen til gården, blev jeg som nævnt opmærksom på, at der foregik noget ganske særligt inde på gårdspladsen, for her stod der to heste og en del mænd. Den ene hest var en rødbrunlig hoppe, som øjensynlig skulle bedækkes af den anden hest, som var en flot sort hingst. To af mændene holdt hoppen, som vendte bagparten mod hingsten, som blev styret af tre mænd, en på hver side og en foran, som holdt en lang tømme. der var fastgjort til hingstens hoved. Den havde desuden mundkurv på.

Dirrende af en blanding af spænding og frygt, vovede jeg mig i ly af træerne og buskene nærmere, for bedre at kunne se, hvad der skulle foregå. De to heste forekom mig enormt store, og særlig hingsten virkede frygtindgydende med sine spændte muskler og sine ivrigt trippende ben, hvis skobeslåede hove slog gnister mod gårdspladsens brosten. Hingsten prustede og fnysede og var så urolig, at de tre mænd havde vanskeligt ved at holde den og styre den hen mod

den ventende hoppe, idet manden med tømme med højt løftede arme trak hingsten langsomt nærmere denne. Hingstens lange, stive penis svingede fra side til side, og idet hingsten var nær på hoppen og rejste sig på bagbenene og trippede ind over denne, tog den ene af mændene fat i dens penis og førte den op til hoppens skede. Fråden stod hingsten om munden, idet den gjorde et par kraftige små hop fremad og stødte sin penis ind i hoppen, og bed efter dennes hals, hvilket dog var umuligt på grund af mundkurven. Efter få øjeblikke nærmest faldt hingstens forkrop ned over hoppen, idet dens slappe, men stadig lange penis samtidig gled ud af skeden. Hingsten var nu blevet ganske rolig og lod sig trække væk fra stedet og hen til den åbne, hestetrukne transportvogn, som den var ankommet til gården i. Hoppen blev ført tilbage til stalden af en af de karle, der havde holdt den under bedækningen.

Fyldt af forundring og lettere ophidset over, hvad jeg just havde været vidne til, fortsatte jeg min afbrudte vandring op til mine farforældre i Majbølle. Da jeg nåede op til landevejen mellem Gloslunde-Dannemare og Majbølle og drejede af mod sidstnævnte sted, skulle jeg passere en stor gård, hvis indkørsel lå på den modsatte side af vejen. Idet jeg gik forbi, satte to store lænkehunde, formentlig broholmere, i med en voldsom og rasende gøen, som gjorde, at det løb mig koldt ned ad ryggen og hårene rejste sig på mine arme og ben. Nærmest i løb skyndte jeg mig forbi stedet og kom snart hen til mine farforældres hus, hvor dog kun farmor var hjemme. Bedstefar var på arbejde på Saftstationen, som lå omkring en 6-800 meter fra deres hus.

Mit besøg var helt uventet for farmor, og da jeg ankom sad hun på en taburet ude på gårdspladsen, hvor hun havde fødderne i en balje vand. Desuden havde hun en del forskellige huslige gøremål, der skulle ordnes, når hun havde vasket fødder og ben, så derfor opfordrede hun mig til at gå hen til møllerens, som lå et par huse derfra. Mølleren Aage og hans kone Else kendte jeg udmærket fra flere tidligere besøg hos dem, og jeg blev altid meget venligt modtaget og godt behandlet, så jeg fik indtryk af, at de to rare mennesker virkelig holdt af mig. Parret har vel dengang været sidst i tyverne eller først i trediverne, og så vidt jeg kan huske, var de barnløse, hvilket måske var en del af forklaringen på deres store interesse for mig.

MANDEN OG KONEN PÅ MØLLEN

Der var flere ting, som gjorde det interessant at besøge møllerparret, nemlig for det første den store vejrmølle, som var af den slags, hvor de fire møllevinger er monteret på en drejelig hætte, som gjorde, at man kunne stille vingerne efter vindretningen. Det var uhyre spændende at få lov til at komme ind i møllen og se dens interessante valseværk, som desværre kun sjældent var i gang. Herinde i det halvdunkle rum lugtede alt af korn og gammelt træværk, og det føltes godt og trygt at opholde sig der. Valseværket, hvor kornet blev formalet til mel eller valset til gryn, lå på førstesalen, og hertil kom man op ad

en trappe. Nedenunder var den store tøndeformede beholder, hvor melet eller grynene via en tragt faldt ned og blev midlertidigt opbevaret, og hvorfra dette eller disse blev tappet over i sække eller poser.

Imidlertid gav møllerivirksomheden åbenbart ikke indtægter nok, for ved siden af drev parret egnens telefoncentral, som fortrinsvis blev passet af konen, mens manden supplerede indtægterne ved at køre omkring til omegnens gårde og indsamle æg, som han videresolgte til forretninger og private.

Majbølle telefoncentral har jeg omtalt og beskrevet andetsteds her i selvbiografien, så derfor skal jeg i denne sammenhæng nøjes med at omtale møllerens ægindsamling. Det forholdt sig nemlig sådan, at jeg lejlighedsvis fik lov til at følge med mølleren, når han i sin ladbil kørte rundt omkring til gårdene i omegnen, for at samle æg ind. Men i reglen blev jeg siddende i bilen, som holdt parkeret på gårdspladsen, medens mølleren var inde i huset for at hente æggene, der altid var anbragt i de også dengang store velkendte ægbakker.

Engang kom vi til en meget stor gård i omegnen, og det, jeg særlig lagde mærke til, mens bilen holdt på gårdspladsen, var en høj lyd af kinoorgelmusik, som åbenbart kom fra en stor højtaler, der var opsat på den ene husvæg. Musikken blev forstærket gennem ekkoet fra gårdens husmure, og det lød overvældende for lille mig, der kun var vant til ikke særlig høj musik fra vores hjemlige radioapparat.

En anden gang, da jeg var på tur med mølleren i hans bil, skete der det lille uheld, at jeg, der sad på forsædet til højre for ham, i et venstresving trimlede over mod døren, som jeg åbenbart ikke havde fået lukket ordentligt efter mig, hvorfor den gik op og jeg faldt ud og trillede ned i vejgrøften. Der var heldigvis ikke vand i grøften, og jeg havde faktisk ikke slået mig noget særligt. Men mølleren blev selvfølgelig forskrækket og standsede omgående bilen og ilede om, for at hjælpe mig op af grøften. Da han kunne konstatere, at jeg ikke var kommet noget til, sagde han: "Jeg må hellere selv lukke bildøren for dig, når vi er ude at køre!".

FARMORS SKARPE TUNGE

Bagefter, da vi var vendt tilbage til møllerens hus, gik jeg ind til farmor, som i mellemtiden havde bagt franskbrød, som jeg fik en stor, tyk skive af med et tykt lag smør og noget af hendes hjemmelavede marmelade. Dertil fik jeg et stort glas koldt saftvand, og det smagte altså sammen himmelsk. Efter at have opholdt mig en lille times tid hos farmor, hvorunder jeg fulgte med i, hvad hun lavede, ville jeg hjem igen. Ved afskeden gav hun mig et nybagt franskbrød og et glas marmelade, som jeg skulle tage med hjem til mine forældre, men da jeg sagde tak for de gode sager, sagde hun: "Derfor ingen tak! Dine forældre kan nok bruge det, de har jo ikke ret mange penge!".

Allerede dengang følte jeg et stik i hjertet, når nogen med vilje eller i tankeløshed talte nedsættende om mine kære forældre. Farmor var i reglen

meget velmenende, men samtidig også åbenmundet og lagde ingen dæmper på sin mening om andre mennesker, heller ikke - eller måske rettere sagt: slet ikke - når det drejede sig om hendes nærmeste familie. Dertil kom, at min farmor var temmelig snobbet, og det gav sig udslag i, at hun stort set kun havde respekt for folk af rang eller med penge. Over for rangspersoner, som f.eks. præsten og læreren, kunne hun være underdanig og servil, og der var ingen grænser for, hvad hun ville gøre og faktisk gjorde for sin relativt velstillede datter og svigersøn og deres børn. Det samme gjaldt, når det drejede sig om min onkel Johannes og tante Alma og deres søn Børge, der dog ikke fik nær så mange og dyre gaver, som tilfældet var med familien i Dannemare. Over for os andre begrundede farmor det med, at de jo var bedre vant end os andre, og derfor skulle de også have større, dyrere og flere gaver, end vi fik. En logik, som både mine forældre og jeg havde vanskeligt ved at forstå. Min far tilgav faktisk aldrig sin mor denne forskelsbehandling, især af familiens børn.

Dette bør dog nok ses på baggrund af, at mine bedsteforældre tidligere ofte havde hjulpet far, når han som ungkarl var i pengenød, og det var han efter sigende tit. Desuden er jeg overbevist om, at de hjalp ham med udbetalingen på huset, ligesom de vitterligt forærede mine forældre et komplet og dyrt stuemøblement og desuden et komplet soveværelsesmøblement i bryllupsgave. Dertil kommer, at de ofte forærede mine forældre alle mulige former for naturalier til husholdningen, også efter at vi var flyttet til Nakskov og endnu senere til København.

Men for nogle mennesker, som f.eks. mine forældre og mig, var og er det ikke fremmede for selvværdet at stå i for stor taknemmelighedsgæld til andre mennesker, heller ikke selvom der er tale om ens nærmeste. Min far og mor led alle dage af social mindreværdsfølelse, som havde indflydelse på forholdet til og omgangen med andre mennesker, især for mors vedkommende. Denne sociale mindreværdsfølelse har mine søskende og jeg i større eller mindre grad "arvet", og den har nok i et vist omfang været medvirkende til, at vi søgte at stræbe "opad", ikke i borgerlig forstand, men for at gøre os personligt gældende på områder og med færdigheder, som vi hver især viste os særlig dygtige til.

HVORDAN KOMMER MAN TIL SPANGKUK?

En på sin egen vis "uskyldig", men for mig selv nok så alvorligt ment leg var det, da jeg engang omkring 5 års alderen, formentlig i eftersommeren 1934, hørte far og morfar tale om kineserne i Spangkuk. Mine morforældre var på besøg, men denne gang havde de ikke Dennis med, for han var vistnok på ferie hos sin mor i Præstø. Far og morfar havde siddet og lyttet til middagsradioavisen, som åbenbart havde nævnt noget om kineserne og Bangkok. Sidstnævnte er ganske vist hovedstaden i Thailand, men halvdelen af indbyggerne var kinesere.

Navnet Bangkok var velkendt i Danmark, fordi Østasiatisk Kompagni (ØK) havde store handelspladser i havnebyen.

På mit spørgsmål om, hvor kineserne boede, svarede morfar, at de boede i Spangkuk, som lå omme på den modsatte side af jordkloden. "Kineserne går med hovedet nedad!" sagde morfar med et stort smil. Jeg forstod dengang ikke, at Jorden var rund, og at der derfor boede mennesker på steder eller i lande, der ligger diametralt modsat os. "Falder de da ikke ned?" spurgte jeg i min barnlige naivitet og uvidenhed. "Nej," svarede morfar og fortsatte: "for dem ser det ud, som om det er os, der går med hovedet nedad!". Det kunne jeg naturligvis slet ikke fatte, for det rakte min forestillingsevne ikke til.

"Hvordan kommer man til Spangkuk?" spurgte jeg. "Jo, hvis du graver langt nok ned i jorden, ender du med at komme op lige der, hvor kineserne bor!" svarede min humoristisk anlagte morfar. Dermed var snakken om kineserne og Spangkuk ovre, og søndag aften rejste han og mormor hjem til Bursø. Men for mig var spørgsmålet om kineserne, der gik med hovedet nedad og boede lige under os på den anden side af jordkloden, langt fra færdigt. Tværtimod beskæftigede det min fantasi, og da det blev mandag og jeg igen legede med Ove, fortalte jeg ham om, hvad min morfar havde fortalt mig. "Vil du hjælpe mig med at grave ned til kineserne?" spurgte jeg Ove. "Du må være tovlig!" sagde han og tilføjede: "Det ka' man ikke, der er for langt!".

Da Ove var gået hjem til sig selv, gik jeg om i haven og hen til kartoffelbedet, hvor der var et større stykke bar jord, dér, hvor der var taget kartofler op. Her bestemte jeg, at det ville være godt at grave sig ned til den anden side af jorden. Omme i redskabsskuret hentede jeg spade og skovl, og tog mine gummistøvler på, og så gik jeg ufortrødent igang med at grave et stort hul, som i løbet af dagen var blevet så stort, at det gik mig et godt stykke over hovedet. Mens jeg stod nede i hullet og skovlede den løsgjorte jord op, dukkede Ove pludselig op og kiggede nysgerrigt på, hvad jeg lavede. Han ville stadigvæk ikke hjælpe mig, for han var bange for, at mine forældre ville blive godt vrede, når de opdagede, hvad jeg var i færd med.

Imidlertid var jeg blevet så træt af gravearbejdet, at jeg sluttede for den dag. Mine forældre opdagede foreløbig ikke, hvad der var foregået, idet de ikke havde haft noget ærinde omme i haven den dag. Næste dag genoptog jeg gravearbejdet, men da jeg havde gravet et stykke længere ned, begyndte der pludselig at sive vand ind og fylde hullet så meget, at vandet nåede et stykke op på mine gummistøvler. Jeg hentede en spand og forsøgte at øse vandet væk, men det blev ved med at sive ind, og derfor mistede jeg tilsidst modet. Hvorfor vandet blev ved med at sive ind i hullet, havde jeg dengang ingen forklaring på, men det ærgrede mig, at jeg ikke forstod det og ikke kunne få vandet væk. Mange år senere forstod jeg, at det naturligvis var grundvandet, der sivede ind i hullet, og når det ikke nåede højere op i hullet, end tilfældet var, skyldtes det

ganske enkelt grundvandstanden, som vel har ligget godt og vel en halvanden meter nede.

Næste dag skulle min mor grave nogle kartofler op til aftensmaden, og da hun så det forholdsvis dybe hul i den bare del af kartoffelbedet, blev hun klar over, at jeg atter havde været på gale veje. Da hun kom tilbage til køkkenet spurgte hun: "Er det dig, der har gravet hullet omme i kartoffelbedet?" Det måtte jeg jo lidt tøvende indrømme, men forklarede, at det var fordi jeg ville besøge kineserne, der jo, som morfar havde sagt, boede nede under os på den anden side af jorden. "Det bliver din far ikke glad for at se, når han kommer hjem, så skynd dig hellere at dække hullet til igen, inden han kommer!"

Denne gang ville Ove godt hjælpe mig, og vi tilbragte flere timer med at fylde den opgravede jord ned i det vandfyldte hul igen. Men inden vi var helt færdige, var vi blevet så trætte, at vi ikke orkede mere, og derfor smed vi skovlene fra os og gik om ved vandposten, for at rense vores gummistøvler, som den lerede jord klæbede til. Herunder kom mor frem i køkkendøren og spurgte: "Har du fået dækket hullet til igen?". "Næsten!" svarede jeg, "men nu er vi trætte og orker ikke mere!". "Ja, så må vi håbe, at din far ikke ser det og bliver gal!", sagde hun og gik ind igen.

Da far senere på dagen kom hjem fra arbejde og på et tidspunkt gik om i haven, for at lave et eller andet, kunne han naturligvis ikke undgå at se, at der havde været gravet i den ryddede del af kartoffelbedet. Han vidste naturligvis også, at det ikke var mor, der havde gjort det, så derfor kunne det kun være mig.

I mellemtiden havde jeg sat mig op på brændekassen ude i køkkenet hos mor, og da far lidt efter kom ind, sagde han: "Hvad er det, du har lavet omme i kartoffelbedet, knægt?". Hans stemme lød ikke vred, og derfor turde jeg nok fortælle ham, hvad der var foregået og hvorfor. Da jeg fortalte, at jeg havde villet grave ned til kineserne og Spangkuk, så jeg, at han ikke kunne lade være med at trække på smilebåndet. "Det må du love mig ikke at gøre en anden gang," sagde han, "for det kunne let være sket, at jorden var styrtet sammen ovenover dig, og så ville du blive levende begravet og dø!". Ved disse ord gøs det i mig, for min farefantasi var allerede dengang veludviklet, selvom jeg ikke vidste, hvad det at dø skulle betyde, kun at det var noget meget alvorligt og farligt.

(Fortsættelse følger i afsnit 11)